

De smaa Nationers Kamp for Freden.

Indholdet af Verdensparlamentets Generaldebat har været mere positiv end nogen anden Debat, der er ført i de 8 Aar, »Folkernes Forbund« har eksisteret.

Selv om den i Genève førte Debat ikke øjeblikkeligt vil føre til et positivt forslagsimod Folkeforbundets store Endemaal og Ideal: »Europas forenede Stater«, mellem hvilke Krig er utænkelig, saa har de smaa Staters Initiativ, der begyndte i Tirsdagsmødet med den store Tale af Hollands Udenrigsminister Beelaerts van Blokland for Genoptagelse af Forhandlingerne om den saakaldte »Genève-protokol« af 1924 ført Folkeforbundet et mægtigt Skridt frem ad den rigtige Vej.

Hvad er Genèveprotokollen? Der sker saa uhyre meget, og der glemmes hurtigt. Derfor et Par Ord til Forklaring.

Ved Folkeforbundets Møde i 1924 var det Englands daværende Premierminister, Socialdemokraten Mac Donald og den demokratiske franske Ministerpresident Herriot, der var de toneangivende. Gennem lange Forhandlinger lykkedes det dem at faa gennemført et Forslag, der stemplede Angrebskrigen som en Forbrydelse imod alle de øvrige Nationer, der er Medlemmer af Folkernes Forbund, og Nationerne forpligtede sig til med alle til deres Raadighed staaende militære og økonomiske Midler at straffe Forbryderen.

Dette Forslag, der faktisk gjorde Krig til en Umulighed mellem de europæiske Nationer og derfor dannede Grundlaget for almindelig Afrustning, er det, der kaldes »Genèveprotokollen«.

Ved Folkeforbundets Delegeretmøde Aaret derpaa var der imidlertid sket en Sceneforandring, der pusede det Fredslyst, som var tendt Aaret forud. De Konservative var kommet til Magten i England, og Herriot var styrtet i Frankrig. I Stedet for Mac Donald og Herriot mødte Austen Chamberlain og Briand som henholdsvis Englands og Frankrigs Repræsentanter, og bag Briands brede Skuldre og buskede Haar tonede Poincarés uhyggelige Skikkelse frem.

Spillet var for en Tid til Ende. Briand holdt vel formelt paa »Protokollen«, men England vilde dens Tilintetgørelse, og Chamberlain forrettede Jordfæstelsen.

Som en Slags Erstatning for

den begravede Protokol fik man Locarno-Overenskomsten. Den var et Fremskridt, men den lod en Række uhyre vigtige Problemer, ikke mindst i Østeuropa, ligge uløst.

Dette var Grunden til, at Holland ved dette Aars Delegeretmøde rejste Kravet om en Genoptagelse af »Genèveprotokollen«, og at Polen gennem sin Repræsentant, Sokal, fulgte ham ved Kravet om en Locarno-Overenskomst for Østeuropa. Dette var om ikke i Ord saa dog i Realiteten det samme som Hollands Forslag.

Trods mange udmærkede Taler fra alle de smaa Landes Repræsentanter blev Hollands Forslag ikke gennemført, Stormagterne fik under Ledelse af Chamberlain flittet et Forslag sammen, der ingen forpligtede, men kun i almindelige Ord protesterede imod Angrebskrig, men intet positivt Middel angav til Forhindring af en Angrebskrig.

Der er imidlertid ingen Grund til i den Anledning at opgive Troen paa Folkeforbundet som det Instrument, der skal skaffe Afrustning, Fred og Forsoning, thi selve Folkeforbundets Sammensætning er jo kun et Spejlbillede af de Partier, der er ved Røret i de forskellige Lande. For Øjeblikket er det England med Mr. Austen Chamberlain som Ordfører, der angiver den reaktionære Tone i Genève. Alle ved, at det nuværende engelske Kabinetts Dage er talte. *Det engelske Arbejderparti, rimeligvis støttet af de Liberale under Lloyd George, er paa Vej imod Downingstreet.*

Udenrigsminister Stresemanns Hænder er for Øjeblikket bundet af de Tysk-Nationale, der sidder i Regeringen. De kommende Valg i Tyskland vil sikkert give en anden Regeringskoalition. Efter Foraarets Valg i Frankrig vil Briand sikkert ogsaa have friere Hænder.

Demokratiet behøver derfor ikke at græde, og Reaktionen har ingen Grund til at juble over, hvad der i disse Dage er passeret i Genève.

Genèveprotokollen er, som den hollandske Delegerede Landau udtalte i 1925, og som Grækeren Politis gentog under Mødet i Torsdags, *hverken død eller begravet. Den har kun lagt sig til Hvile, afventende bedre Tider.*

Der forestaar Sceneforandringer i England, Frankrig og Tyskland og dermed ogsaa i Genève.

Rogskyer rejse sig i Horisonten som efter et Vulkanudbrud. Træerne i Taiga-Urskoven blev væltede omkuldet aabenbart af en Cyklon over et Omraade indtil 600 km fra Stedet, hvor Faldet skete.

En tidligere Ekspedition, der blev udsendt i 1921, kunde ikke naa frem til Stedet, og først det følgende Aar naaede en Ekspedition selve Stedet, der ligger i Nærheden af Floden, Podkamennia Tunguzka.

Faldstedet er oversaaet med Mængde Brudstykker i flere Kilometers Afstand, og hele Egnen i en Udstrækning af 25 km fra Faldstedet er fuldstændig ryddet for Skov, idet alle Træerne er væltede og brændte.

Man vil nu skride til en Opmaalning fra Luften af den næsten utilgængelige Egn og derefter til en Udgravning af Meteoriet, der efter en skønsmæssig Beregning anslaaes at veje 56

Millioner Pud, og som sandsynligvis bestaar af Nikkeljern og Platin.

50 Mill. Pud svarer til lidt over halvdelen Milliard danske Pund. Værdien af en saa stor Mængde af de to nævnte Metaller er naturligvis uhyre.

Oceanets Ofre.

10. Maj: Franskmandene Nungesser og Coli med »Den hvide Fugl« paa Vej fra Paris til New York.

2. September: Englænderne Minchin, Hamilton og Prinsesse Wertheim med »St. Raphael« paa Vej fra London til New York.

8. September: Amerikanerne Bertaud, Hill og Payne med »Old Glory« paa Vej fra Staten Maine i U. S. A. til Rom.

9. September: Canadianerne Tully og Medcalf med »Sir John Carling« paa Vej fra Canada til London.

Stor Brand paa Island.

Reykjavik.

Af Sildeoliefabriken »Egír Krossanes«, som i forleden kom i Brand, er to Lagerbygninger og tre overbyggede Sildestabler fuldstændig nedbrændt. Fabriken er delvis ødelagt, og to af Havnepladsens Brygger er stærkt medtaget af Flammerne. Skaden anslaaes til ¼ Million Kr. Brandmandskab blev rekvireret fra Akureyri. Den danske Sandpumper »Uffe« deltog ogsaa i Slukningsarbejdet.

Storstilet amerikansk Gave.

Borgmester Walker, New York, overrakte forleden Fru Nungesser en Check paa 900 Dollars, som var Restbeløbet af en Sum paa en Million Dollars, som i Amerika er indsamlet til Nungessers og Collis Efterlæde.

Et stort anlagt Bedrageri

behandles for Tiden for Retten i Berlin. Et Konsortium bestaaende af de tre Tyskere Krotoschiner, Edler og Wüst slog sig for en Tid siden sammen med Stationsforstander Rudas i Memel i Lithauen for at snyde de tyske Rigsbanker, og man maa la-de dem, at de ialtfald for en Tid havde Held med sig. De tre Tyskere afsendte fra Tilis i Østprensen pr. Be-ne forskellige Koli indholdende ganske værdiløse Varer til et eller andet fingeret Firma i Memel mod Efterkrav. I Memel blev Sendingen afhentet af en af Konsortiet, og Stationsforstander Rudas atesterede derefter, at Efterkravsbeløbet var betalt, og med denne Attest paa det returnerede Fragtbrev lykkedes det saa Konsortiet at faa Efterkravsbeløbet udbetalt ved Banernes Kontor i Tilis. Det var en Svindel, der selvfølgelig kun kunde gaa en Tid, men de tre har forstaaet at udnytte denne Tid godt, thi de naaede dog at bedrage Banerne for ca. ½ Million Mark, saa det er ikke Smaabeløb, der er taget i Efterkrav. Da

Svindelen blev opdaget, flygtede Bedragerne hver til sit Verdenshjørne. Edler fandt det engelske Polit i London. Den bedrageriske Stationsforstander fra Memel var stukket til Svejs, men blev fundet der og udliveret til Lithauen, hvor hans Sag behandles, medens Sagen mod de tyske Deltagere som sagt behandles i Berlin.

Islandsfiskeriet.

(Telegram til »Føroya Social-Demokrat«).

Reykjavik, 22. septbr. 1927.

Indtil 15. September samlede

Fangst: Sydvestlandet 204,500 Skpd., ifjor 148,500; Vestfjordene 31,000, ifjor 34,000; Nordlandet 23,800, ifjor 15,000; Østfjordene 23,000, ifjor 24,600; hele Landet 282,500, ifjor 222,500, deraf iaar 181,300 Storfisk, 74,500 Smaafisk.

Samlede Sildefangst indtil 17. September:

Isafford 4,700 Tønder saltet, 2,600 krydret, 161,400 Hektoliter til Fabrikation; Siglufjord 112,000, 50,000, 222,700; Akureyri 45,500, 6,600, 213,000; Seydisfjord 18,300 saltet; ialt 180,800, 59,000, 597,000.

Fontenay.

„F. F.“ og Hans Kamban.

I „F. F.“ af 23. ds. findes en Artikel betitlet: »Hann kemur eini, ið kemur seint«. Artiklen er et Svar til den i »F. F.« for fremsatte Kritik af den af H. K. skrevne Artikel i »Dimmalætting« angaaende Dommen i »Hafstein—Florens Sagen«. Nedenunder bemeldte Artikel har den lærde og alvidende Redaktør af »F. F.« set sig befojet til at give en af sine sedvanlige belærende Betragtninger, vistnok efter hans Mening diplomatiske Bemærkning, som lyder: »Vi hava hildi tað verið rætt at taka upp ománfyrri standandi grein (Hermes menes Hans Kambans Artikel), ti vit hýsa allíð fríum orðaskifti um alvarsum mál; men vit eru sera ivasamir, um tað gagnar eini sak, at uttanfyrirstandandi (Red. er i Ringen) royna at ávirkka (paavirke) dómarin gjøgnum pressuna og á annan hátt, meðan sákin er fyrri. Okkum tykir, at royndir í síðstu tíðum hava prógvað hitt mótsætti reiðuliga greffliga.« Det første, en vil spørge sig selv efter at have læst ovenstaaende, er: hvad er det, Red. af »F. F.« siger til, da han skriver oversat ordsat: Vi er meget tvivlsomme, om det gælder en Sag, at udenforstaaende prøver at paavirke Dommeren gennem Pressen og paa anden Maade (á annan hátt) medens Sagen er for (Rettlen). Hvem har gjort Forsøg paa at paavirke Dommeren? Den Kritik, der fremkom i Bladene, kom ikke for Dommeren havde afsagt sin Kendelse i Sagen, ellers maa jeg spørge: **har Dommeren ladet sig paavirke og bekræftende Fald af hvem?** Det vilde være godt, om Red. af »F. F.« kunde formulere sine Udtalelser i sit Blad en Smule tydeligere, saa Misforstaaelser af en saadan Art, som at Dommeren var paavirket eller i værste Fald kunde tænkes at blive paavirket af Udenforstaaende; herom vil jeg forlange Svar og en nærmere Forklaring paa, hvad det er, Red. mener; det er sikkert ikke alene mig, der kræver Svar, men flere med mig da denne i »F. F.« anførte Bemærkning peger noget i Retning af, at Dommeren er paavirket eller kan paavirkes af udenforstaaende. Det, der hidtil er fremkommet i Bladene angaaende »Hafsteins Sagen« kan ikke forstås som et Forsøg paa at paavirke Dommeren. Videre staar det: »Okkum tykir, at royndir í síðstu tíðum hava prógvað hitt mótsætti.« med denne Bemærkning faar jeg antage, at Red. mener med Sacco-Vanzetti Sagen i Amerika, med Dommer Tayer og President Fuller, men saasom det var en stor Forskel mellem Kong Salomon og Jørgen Hattemager, saa er det ogsaa en lige saa stor Forskel mellem Danmark og Danmarks nordligste Amt og United States (U. S. A.), lad os endelig ikke drage nogen Sammenligning mellem det ubetydelige Danmark og Amerika hvad angaar retslige Hensender, saa staar Amerika som det staar i alt i Sammenligning med Danmark flere Trin højere.

M. J.

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Thorshavns Byraad.

Fredag Aften den 23. ds. holdt Byrådet ordinært Møde. Mitens og Andreassen var fraværende.

De tre første Sager omhandlede Byggetilladelser og henvises til Udvalget for tekniske Anliggender.

En Ansøgning om Friplads i Realskolen henvises til Skoleudvalget.

Skrivelse fra Amtslægen om Oplysninger angaaende blinde i Kommunen henvises til Udvalget for Kasse- og Regnskabsvesen.

Regulering af Gadeparti i Vágsothn henvises til Teknisk Udvalg.

Skrivelse fra H. C. Andreassen om Fritagelse for Hvervet som Byrådsmedlem foranledigede de fleste af Medlemmerne til at udtale sin Paskendelse af det Arbejde, som Andreassen havde udført gennem de mange Aar, han havde siddet som Byrådsmedlem.

Arge fandt saaledes Anledning til at udtale, at hans Hjerte blødt ved Tanken om at blive af med Andreassen. (Om Hjertet bløder endnu, ved man jo ikke, men det kan bekræftes, at der kunde være opstaaet en Hjerneblødning af de kraftige Slag, som han senere hen i Mødet tildelte sig i Panden, for paa denne mere radikale Maade at faa fat i den tabte Traad).

Skrivelse om, hvor lang Arbejdstid i hvert Døgn, der paavirer Assistenten ved Elektricitetsværket, henvises til dettes Udvalg.

Anmodning fra H. C. W. Tórgård og S. Winther samt fra P. Poulsen om Tilladelse til at benytte Kommunens skolen til teknisk Undervisning og Sløjf blev imødekommet.

Vevnaðarfram-sýningin

á Føroya Fólkaháskúla næstseina sta leygardag og sunnudag var vitjað av nógvum fólk.

Teir framýndu lutir vóru allir sera væl úr hondum greiddir, og vert er at nevna teir yndisligu divanskoddarnir, ið priddir vóru við vorkum blómútsysum. Annars vóru mangir lutir umframt henda, ið hugtók fólk, t. d. sjál, gardinur, dúkar og alt i alt ein virðisfull rúgva av ymsum lutum, sum vórnir vóru har á skúlanum, og vert er at geva getur, tað vóru lutir úr føroyskum tilfari, vórnir av føroyskum gentum á føroyskum vev á einum føroyskum skúla.

Tey, ið framsýningina sóu, undrast yvir tað stóðu, teir føroysku ríksdags mennirnir hava til henda skúla, tað tað reður um at veita honum styrk.

Havnar Arbeids-mannafelag

hefur seinasta leygardag keypt ein bygning í tí stóra byggverkini í Vágsothn fyri 12,500 Kr.

Tað kann ikki sigast annað, enn at Arbeidsmennirnir í Havn eru vorðir vel stimbraðir av felagsskapinum. Í 1916 vóð felagið stovnað; í 1927 seita teir fótur undir egði bórð; og eftir hesum at doma kann tað ventast, at felagið byrjar aftur keypslufelag, sum harra Rytter legði sína tungu hond á á sinni.

„Tjaldur“

hefur á niðurførð sínu bjargað einum norskum motorskipi. Skipið eitur »Nulla«, stóðt ca. 200 tons og var barlastað.

»Tjaldur« sleipaði hetta skipið hin langa teinin til Keypmannahavnar, sum tað av teirri grund ikki rók fyrr enn sunnumorgunin.

Endnu en Gang.

Høfde Telegram til »Føroya Social-Demokrat« er Licitation over Kajan-læget i Thorshavn udskreivet.

Vi haaber, at Licitationen ikke ogsaa denne Gang støder paa Hindringer.

Tey 9

26. septembirsíkotini blivu herheima í ár avgreidd frá tvínum stóðum: Havnar skansa og »Beskytteren«.

Innsendar greinir mega vera okkum í hendi seinast hósdag kl. 4 s. p.

Vort Telefonnummer er

143.